

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa M. R. i małoletniego K. R.

przeciwko M. M.

o ustalenie ojcostwa i roszczenia z tym związane,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 maja 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 12 kwietnia 2019 r., sygn. akt I 1Ca (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki M. R. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego;

3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w S. na rzecz adw. P. B. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną pozwanemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego M. M. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 kwietnia 2019 r., sygn. akt I Ca (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący zarzucił naruszenie prawa procesowego, tj. art. 386 § 4 k.p.c. przez nieuwzględnienie przez Sąd drugiej instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy wskazań tego samego Sądu co do dalszego postępowania wyrażonych

w uzasadnieniu wyroku z dnia 9 września 2016 r.; art. 210 § 3 k.p.c. przez uznanie, iż zaniechanie formalnego dopuszczenia dowodów z dokumentów złożonych do akt sprawy, następnie branych przez Sąd pierwszej instancji pod uwagę przy wyrokowaniu nie stanowi naruszenia przepisów postępowania, pomimo że działanie to pozbawiło stronę możliwości zgłoszenia zastrzeżenia do protokołu, a nadto wprowadziło niepewność co do materiału dowodowego, który będzie brany przez Sąd pod uwagę przy wyrokowaniu; art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. przez uznanie, że opinia andrologiczna z dnia 20 czerwca 2018 r. jest prawidłowa i rzetelna oraz podtrzymanie zasadności oddalenia wniosku dowodowego z innej opinii andrologicznej, pomimo wykazania przez pozwanego jej nieścisłości i wnioskowania o przeprowadzenie dowodu z opinii wydanej przez inną placówkę.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżący wywodzi z niezastosowania się przez Sąd Rejonowy do wytycznych Sądu Okręgowego zawartych w kasatoryjnym wyroku z dnia 9 września 2016 r. i w konsekwencji ponownie oddalił wniosek dowodowy o zobowiązanie powódki do podania, w jakim szpitalu urodził się małoletni, z którego dokumentacji możliwe byłoby przeprowadzenie dowodów na okoliczność stanu dziecka w chwili urodzenia, co w ocenie skarżące miało znaczenie dla ustalenia daty poczęcia. Sąd drugiej instancji stwierdził prawidłowość nieuwzględnienia tego wniosku, gdyż uznał, że dotyczył kwestii pobocznych, a zatem nie mających znaczenia dla ustalenia ojcostwa.

Skarżący podnosząc w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia prawa procesowego powinien wykazać, że uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Data urodzenia dziecka K. R. (9 stycznia 2014 r.), wynika z odpisu aktu urodzenia, a dokument ten stanowi wyłączny dowód zdarzenia w nim stwierdzonego (art. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego, jedn. tekst Dz. U. z 2020 r., poz. 463, a wcześniej art. 4 ustawy z dnia 29 września 1986 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego Dz. U. z 2011 r., poz. 1264 ze zm.). Z kolei przybliżony czasowo fakt poczęcia dziecka można ustalić na podstawie karty zdrowia dziecka, z którego wynika, że w chwili urodzenia dziecko miała 10 punktów w skali Apgar (k. 352 i n.). Z ustaleń faktycznych wynika, że pozwany przebywał z powódką w okresie od lutego 2013 r. do czerwca 2013 r. W konsekwencji dziecko poczęte po tak ustalonym czasie znajomości byłoby wcześniakiem i to takim, który bezwątpienia nie mógłby uzyskać 10 pkt w skali Apgar.

Ponadto w sprawie wydanych zostało kilka opinii przez różne instytuty naukowo-badawcze, których przedmiotem było badanie krwi w układzie DNA na okoliczność, czy pozwany jest ojcem dziecka K. R. oraz jedna dotycząca zdolności powoda do bycia ojcem biologicznym tego dziecka. W opinii Laboratorium Genetyki Molekularnej w P. biegli potwierdzili ojcostwo pozwanego ze 100% pewnością, przy czym popełniona wadliwość w postaci dołączenia do opinii wizerunku badanych z innej sprawy pozbawiła tą opinię wartości dowodowej. Druga opinia biegłych z

Uniwersytetu Medycznego w P. stwierdzała, że pozwany jest ojcem K. R. z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością. W związku z zarzutami pozwanego biegli wydali opinię uzupełniającą oraz złożyli ustne wyjaśnienia na posiedzeniu jawnym w ramach dowodu przeprowadzonego w trybie pomocy sądowej. Kolejna opinia, tym razem wydana przez Pracownię Genetyki Medycznej i Sądowej Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego w Ł. także potwierdziła, że pozwany jest ojcem z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością, przy czym badanie przeprowadzono przy zastosowaniu rozszerzonego zakresu, tj. 32 markerów informatywnych typu STR., które pozwoliły biegłym na ustalenie tego prawdopodobieństwa w skali 99,99999999999997%. Po zarzutach pozwanego biegli podtrzymali opinię.

W związku z przedłożonym przez pozwanego zaświadczeniem z dnia 8 września 2015 r. został przeprowadzony dowód z opinii Katedry Andrologii i Endokrynologii Płodności Uniwersytetu Medycznego w Ł.. Biegli stwierdzili, że pozwany ma obecnie (czerwiec 2018 r. - data badania) obniżoną liczebność plemników w nasieniu, ale nie w stopniu, który pozwalałby na stwierdzenie całkowitej niepłodności. U pozwanego występuje obniżony potencjał płodności, który nie uniemożliwia uzyskania ciąży przy niezaburzonej płodności partnerki. Biegli stwierdzili, że brak jest podstaw do twierdzeń, że pozwany był niepłodny w 2013 r., skoro niepłodność taka nie występuje u niego obecnie. Biegli odnieśli się też do wskazywanych przez pozwanego w piśmie z dnia 31 sierpnia 2018 r. dolegliwości. W takim stanie rzeczy Sądy obu instancji uznały, iż brak jest w zarzutach pozwanego tego rodzaju twierdzeń i faktów, które podważyłyby prawidłowość tej opinii i uzasadniały dopuszczenie dowodu z opinii innego instytutu badawczego.

Mając na uwadze rozległe i drobiazgowo wyniki postępowania dowodowego, które stanowiły podstawę ustaleń faktycznych Sądów *meriti* w kwestii ojcostwa pozwanego, brak jest podstaw do podzielenia tezy pozwanego, że zaskarżony wyrok zapadł z oczywistym naruszeniem prawa procesowego w rozumieniu wyżej omówionej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 122 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 4 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, j.t.: Dz. U. z 2018 r. poz. 265, w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. poz. 1667). W uchwale z dnia 1 marca 1989 r., III CZP 12/89, nie publ. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że koszty nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej z urzędu przez profesjonalnego pełnomocnika stronie wygrywającej sprawę, podlegają zasądzeniu od przeciwnika procesowego na rzecz tej strony.

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi z urzędu orzeczono na podstawie art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (j.t. Dz. U. z 2019 r. poz. 1513, z późn. zm.) w zw. z § 10 pkt 5, § 4 ust. 1, 3, § 14 ust. 1 pkt 26, § 16 ust. 4 pkt 2, § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (j.t. Dz. U. z 2019 r. poz. 18).

